

STAŽIRANJE KAO FORMA OBUKE

Značaj i zadaci stažiranja. Praksa je pokazala da bez tesne saradnje sa trupnim komandama i jedinicama vojne škole ne bi bile u stanju da stvore kompletnog, savremenog starešinu niti da u potpunosti povežu teoriju sa praksom. Ovo češće ističu kako starešine vojnih škola i trupe, tako i pitomci i slušaoci. Zato je, pored niza praktičnih i posebnih formi obuke, uvedeno stažiranje u trupnim jedinicama i komandama. Ono je obavezno za sve slušaoce viših vojnih akademija, pitomce vojnih akademija i podoficirskih škola.

Kao praktična forma obuke stažiranje je već i ranije primenjivano u nekim našim vojnim školama, a ono se, kako je to već poznato, primenjuje i u školama u građanstvu. U nekim stranim armijama ono je obavezno na svim stepenima vojnog školovanja. Ova praktična posebna forma obuke predviđena je u svim planovima i programima vojnih škola, ima svoje određeno mesto i opravdanje u nastavnom procesu. Pored stručnog osposobljavanja, stažiranje doprinosi i upoznavanju pitomaca i slušalaca sa životom i radom u trupi i komandama. Pitomac i slušalac tada na praksi proveravaju šta su naučili u školi, i polako se saživljavaju sa svojom budućom funkcijom.

Kroz stažiranje pitomci će najbolje sagledati svoj budući poziv i sve ono što ih po završetku školovanja očekuje u trupi. U isto vreme pruža im se prilika da primene znanja stečena u školi, prošire praktična znanja i steknu radne navike, iskustva u komandovanju i rukovođenju. Za mladog starešinu nije svejedno da li će u toku školovanja komandovati vodom svojih drugova pitomaca u školi ili vodom vojnika. Drugi je to sastav, druga su iskustva s njima. Stažiranje daje pitomcu veliku samostalnost, ali i odgovornost u praktičnom radu sa vojnicima. Ono omogućava da se svestrano proveri (oceni) osposobljenost pitomca za život i rad u trupi.

Praksa je pokazala da je mladim starešinama, koji nisu bili na stažiranju u trupnim jedinicama, bilo potrebno mesec i više dana za prilagođavanje i uklapanje u rad i način života jedinice i da je to negativno uticalo na njihov dalji rad.

Pored neophodnog stažiranja pitomaca vojnih akademija i podoficirskih škola, postoji sve veća potreba za stažiranje i slušalaca viših vojnih akademija, s obzirom na to da u poslednje vreme u ove akademije sve više dolaze oficiri sa nižih komandnih i štabnih dužnosti i obično bez ikakvog iskustva iz rada viših komandi, štabova i pojedinih organa u njima. S obzirom da se oni za te dužnosti i osposobljavaju, stažiranje u trupnim komandama i jedinicama biće za njih viša forma praktične obuke, koja obezbeđuje čvršće povezivanje trupne prakse sa nastavom u vojnim akademijama. Kroz ovu

formu obuke slušaoci će se upoznati sa radom trupnih komandi (bataljona, pukova, brigada, divizija i njima ravnih jedinica vidova, rodova i službi), i to na onim dužnostima na koje će biti raspoređeni po završetku školovanja.

Ali ciljevi i zadaci stažiranja nisu za svaku školu isti. Oni zavise od vrste škole, njenog nivoa, funkcionalnih dužnosti za koje se školuju pitomci i slušaoci i dr. Svakako da će ciljevi, zadaci pa i programi stažiranja biti različiti za pešake, različiti za artiljerce, različiti za komandni i tehnički kadar, drugi za pitomce, a drugi za slušaocce itd. Sve ovo se detaljno razrađuje u nastavnim planovima i programima svake vojne škole.

Pitomci tehničkih škola i akademija npr. upućivaće se, pored ostalog, da kroz praksu sagledaju pod kojim se uslovima vrši čuvanje, eksploatacija i održavanje tehničkih sredstava, steknu rutinu u pronalaženju i otklanjanju kvarova na borbenim sredstvima (vozilu, avionu, tenku, topu i dr.), steknu navike za samostalan rad u svojoj specijalnosti.

Određivanje vremena i jedinica za stažiranje. Vreme stažiranja i njegova dužina zavisice od dužine školovanja, ciljeva i zadataka koji se postavljaju pred odgovarajuću školu, kao i od mogućnosti trupnih komandi i jedinica.

Stožiranje se vrši u toku ili na kraju školovanja i to kada su pitomci i slušaoci osposobljeni za stažiranje na odgovarajućim dužnostima. Dužina stažiranja je različita za razne škole, a predviđa se nastavnim planom i programom, i to od 15 dana do 6 meseci, a može se izvoditi u različito vreme. Praksa je pokazala da je stažiranje najbolje izvoditi u toku školovanja i to u vreme kada se u trupnim jedinicama i komandama intenzivno radi na planiranju, organizaciji i izvođenju težišnih zadataka (priprema i izvođenja većih taktičkih i zajedničkih vežbi, pokretnih logorovanja, ratnih igara). Ukoliko se stažiranje obavlja samo jedanput u toku celog školovanja, onda je najbolje da to bude na početku treće ili četvrte nastavne godine, kada slušaoci i pitomci već dosta poznaju rad na raznim dužnostima i nivoima jedinica. Ukoliko se stažiranje obavlja svake godine, onda je najbolje izvoditi ga na kraju kada slušaoci i pitomci pređu određeno gradivo. Stažiranje u prvoj godini, kad pitomci i slušaoci još nisu savladali određen program, svakako ne bi dalo zadovoljavajuće rezultate.

Pojedini naši rukovodioci teže da se stažiranje obavlja jedanput u toku celog školovanja, dok drugi smatraju da ga treba obavljati posle svake školske godine i na raznim dužnostima. Ima i mišljenja da stažiranje treba obavljati samo na kraju školovanja. Praksa i iskustva nekih stranih armija pokazuju da je najbolje da pitomci i slušaoci stažiraju na kraju svake školske godine i to na raznim dužnostima. Kod određivanja vremena naročito se vodi računa da stažisti stižu u jedinice u vreme ili neposredno pred početak nove faze obuke, taktičke vežbe, logorovanja itd., a nikako da dolaze u trupne jedinice kad je već u toku izvršenje težišnih zadataka.

Dužina stažiranja se određuje smernicama i zavisi od cilja i zadataka postavljenih za ovaj oblik obuke. Ona je različita kod raznih vidova, rodova i službi, a najbolje je da traje od 30 dana pa naviše. Trideset dana je minimalno da pitomci i slušaoci sagledaju svoje dužnosti (i da se na njima uvežbaju) na kojim stažiraju i da se prilagode trupnoj praksi.

Pitomci i slušaoci stažiraju u jedinicama i komandama svoga vida, roda i službe, a na dužnostima koje odgovaraju njihovim specijalnostima, činu, i nivou škole. Po dolasku u jedinice oni nekoliko dana samo prate rad formacijskog starešine čiju dužnost kasnije samostalno obavljaju. Starešine iz jedinice upoznavaju stažiste sa dužnostima koje će obavljati, usmeravaju njihov rad, kontrolišu kako izvršavaju zadatke i na kraju im daju ocene.

Što se tiče jedinica stažiranje je najbolje obavljati u onim četama i bataljonima čija se borbena tehnika nalazi u eksploataciji ili je na logorovanju, poligonu i u jedinicama koje su punog formacijskog sastava i imaju veći broj tehničkih sredstava i naoružanja u svom sastavu. Tako će stažisti steći više praktičnih znanja i veština i solidnije sagledati problematiku kojom će se baviti posle završetka školovanja i bolje se pripremiti i osposobiti za obavljanje dužnosti i u najsloženijim situacijama.

Slušaoci u načelu ne upućivati na stažiranje u komande, jedinice i garnizone odakle su došli na školovanje, već u druge. Iskustva govore da to daje bolje rezultate, jer se slušaoci u toku stažiranja u drugim jedinicama i garnizonima susreću i sa novim, drugim pitanjima i problemima koje treba rešavati, sa novim mogućnostima i specifičnostima. Na taj način vrši se korisna razmena iskustava i postižu daleko bolji rezultati, jer se u novoj sredini slušaoci više zalažu i žele da se što bolje upoznaju sa problematikom jedinica u kojoj stažiraju. Stažiranje u garnizonu gde se nalazi i vojna škola ne daje uvek najbolje rezultate i kod pitomaca se ne razvija veće interesovanje, s obzirom na to da su im poznati uslovi rada, naročito u pogledu poligona za obuku i drugih sredstava materijalnog obezbeđenja. Stažiranje u novim garnizonima i jedinicama izaziva kod pitomaca i slušalaca veće interesovanje, podstiče ih na ozbiljniji i odgovorniji rad koji se odvija u manje poznatim uslovima.

Praksa koja se primenjuje u nekim školskim centrima — da pitomci podoficirskih škola stažiraju u školama rezervnih oficira istog roda ili u školskim jedinicama, ima niz slabosti. Sami pitomci izjavljuju: „Više bismo voleli da stažiramo u trupnim jedinicama, jer bismo bolje upoznali život i rad trupe u koju ćemo otići po završetku škole”.

Stožiranje pitomaca jedne škole u drugoj, posebno podoficira u školi rezervnih oficira takođe ima dosta nedostataka.

Pitomci ŠRO dosta se razlikuju od pitomaca podoficirskih škola po godinama starosti i školskoj spremi, uslovi u školi rezervnih oficira nisu istovetni sa uslovima u trupi, materijalno obezbeđenje je različito. Pored toga, poligoni su isti, stažisti ostaju u istim kasarnama, nemaju određenu samostalnost kao u trupnim jedinica-

ma itd. Praksa pokazuje da pitomci-podoficiri za vreme stažiranja ne vrše sve dužnosti koje bi vršili u trupi, već samo izvode nastavu iz nekoliko predmeta: strojeve obuke, pešadijskog naoružanja sa nastavom gađanja i telesnog vežbanja. Ovakva organizacija stažiranja više liči na obično hospitanje.

Pitomci podoficirskih škola i vojnih akademija mogu stažirati u istim garnizonima. To je čak i sa materijalne strane veoma ekonomično, ali sa pedagoško-metodske nije poželjno da to bude u školskoj jedinici ili u drugoj školi.

U nekim stranim armijama stažiranje se izvodi na kraju svake nastavne godine školovanja i traje od mesec do dva i po meseca, a kod nekih armija ono zauzima i polovinu vremena predviđenog za školovanje. U mnogim armijama stažiranje se izvodi na kraju svake školske godine i to na različitim dužnostima. Tako, na primer, pitomci vojnih akademija prve godine stažiraju na dužnosti komandira odeljenja (tenka), druge na dužnosti komandira vodova, a treće kao komandiri četa. Na ovaj način kod ovih armija se obezbeđuje postepeno upoznavanje pitomaca sa raznim dužnostima i praksom trupnih jedinica. To daje veoma dobre rezultate, jer se mlade starešine na ovaj način u toku školovanja potpuno osposobljavaju za obavljanje raznih dužnosti i upoznaju trupnu praksu na raznim nivoima jedinica, tako da po završetku školovanja mogu odmah obavljati dužnosti za koje su školovani. Slušaoci viših vojnih akademija u nekim stranim armijama stažiraju svake školske godine po mesec i po dana i to na različitim dužnostima. Prve godine stažiraju na dužnostima sa kojih su došli na školovanje, druge na dužnostima i jedinicama za jedan stepen više, a treće godine još za jedan stepen više. Četvrte godine, tj. na kraju školovanja, slušaoci se raspoređuju na odgovarajuće dužnosti i to za stepen više od one sa koje je slušalac došao na školovanje.

Slušaoci viših vojnih vazduhoplovnih akademija u mnogim armijama svake godine održavaju trenaž u letenju, a oklopnih jedinica trenaž u vožnji tenkova i oklopnih vozila. I pored toga što školovanje traje 3—4 godine letači ne gube trenažu u letenju, jer stažiraju i na avionima.

Priprema, organizacija i izvođenje stažiranja. Pored postojećih ciljeva i programa za stažiranje koji su razrađeni u nastavnim planovima odgovarajućih škola, praksa pokazuje da je veoma korisno da uprava odgovarajuće škole u zajednici sa komandama trupnih jedinica razradi poseban plan stažiranja slušalaca i pitomaca, iz koga se vidi: u koje vreme i u koju jedinicu slušaoci i pitomci idu na stažiranje, na koje dužnosti se raspoređuju, zadaci svakog pojedinca na stažu, obaveze škole i obaveze trupne komande, mere koje se obavezno preduzimaju itd.

Za vreme stažiranja svaki pitomac i slušalac vodi dnevnik rada u koji ubeležava sve zadatke za trupno stažiranje, a pored toga, vodi i lični plan rada iz koga se vide zadaci po danima, ocena pretpostavljenog starešine za svaki zadatak i ako neki nije izvršio, zašto nije (uzrok) itd.

Da bi se dobro pripremili, poželjno je bar na 15 dana pre polaska na stažiranje dati pitomcima i slušaocima podatke o tome na kojim funkcionalnim dužnostima će biti, u kojim garnizonima, u koje vreme, zadatke koje su obavezni da izvrše i dokumenta koja treba da oforme. Tako, na primer, slušaocu više vojne akademije KoV koji je određen da stažira na dužnosti komandanta bataljona mogli bi se postaviti zadaci da prouči dužnosti i nadležnosti komandanta bataljona u ratu i miru; da izuči organizaciju, formaciju, namenu, zadatke, naoružanje i tehnička sredstva kao i borbenu upotrebu pešadijskog bataljona i puka, da prouči planove i programe za obuku vojnika i starešina i upozna se sa organizacijom izvođenja obuke u bataljonu i puku. Pored toga, bilo bi dobro da prouči elaborate i izvuče iskustva sa taktičkih vežbi koje je komanda bataljona provela u toku poslednje nastavne godine, da učestvuje u razradi elaborata, a po mogućstvu samostalno razradi jedan elaborat za taktičku vežbu bataljona. Takvom stažisti može se postaviti zadatak da učestvuje u organizaciji i izvođenju pokretnog logorovanja i vežbi koje se izvode, da upozna organizaciju rada komande bataljona i učestvuje u organizaciji i proveru borbene gotovosti, održi 1—2 predavanja oficirima i podoficirima bataljona, izvrši gađanje iz ličnog naoružanja i izvede trenaz voženja motornih vozila itd.

Uspeh stažista u jedinicama umnogome će zavisi od kvaliteta njihovih prethodnih priprema za stažiranje kako u samoj vojnoj školi, tako i u trupnim komandama i jedinicama. U te pripreme došlo bi, pre svega, blagovremeno određivanje vremena, dužnosti i jedinica u kojima će se stažiranje izvoditi, što upravama škola i komandama trupnih jedinica daje mogućnosti da preduzmu neophodne mere radi regulisanja materijalnih i drugih pitanja pripreme za stažiranje.

U pripremi bi došla i obrada onih tema i vežbi, kao i izvođenje pokaznih vežbi iz onih tema koje se predviđaju da će ih pitomci izvoditi u trupi sa vojnicima. Pored toga, tu je i proučavanje odgovarajućih pravila i uputstava koja regulišu život i rad trupnih jedinica kao i razgovori sa pitomcima, naročito sa onima koji prvi put odlaze na stažiranje, o njihovom vladanju u jedinici, o pripremi za zanimanje, o odnosima prema starešinama i vojnicima, upoznavanje sa planovima i programima obuke jedinica itd. Dobra priprema obuhvata i davanje konkretnih zadataka i uputstava za stažiranje svakom slušaocu i pitomcu i materijalno obezbeđenje sa onim što mu je neophodno za rad u jedinici.

Kad stažisti dođu u jedinice potrebno ih je upoznati sa borbеним tradicijama jedinice u kojoj se nalaze, upoznati ih sa ostalim starešinama, smeštajem, objektima, dnevnim rasporedom rada, njihovim obavezama u vezi sa unutrašnjom službom, planom i programom koji je u toku, stanjem, naoružanjem i tehnikom jedinice koju primaju, dužnostima, organizacijom, izvođenjem i evidencijom obuke, vežbalištima, poligonima, strelištima itd. Kada je to potrebno pri izvođenju zanimanja (vežbi) sa vojnicima, pokazati im metod obuke pokazno-metodskim vežbama (zanimanjima) po temama neposredno vezanim za plan i program dotične jedinice. Ova zanimanja (vežbe)

izvode najbolji metodičari-oficiri iz jedinice i nastavnici iz škola koji su sa stažistima u dotičnoj jedinici.

Sav ovaj rad sa stažistima izvodi se po etapama. U prvoj etapi za njih se održavaju seminari, pokazno-metodska zanimanja i upoznavaju se sa jedinicom i navedenim zadacima. U drugoj etapi, uz upute i nadzor formacijskih starešina, stažisti rade sa vojnicima. Izvođenje težih i složenijih tema prepušta se formacijskim starešinama, a stažisti rade kao pomoćnici. Tek u trećoj etapi stažisti samostalno rukovode nastavnim procesom i praktično obavljaju sve zadatke iz svoje nadležnosti. Vremenska dužina pojedine etape zavisila bi od konkretnih uslova, specifičnosti svake vojne škole i trupne jedinice i spremnosti stažiste za obavljanje odgovarajuće dužnosti.

Ovako postepeno uvođenje pitomaca i slušalaca u praktičan život i rad trupnih komandi i jedinica svakako bi dalo dobre rezultate. Na taj način bi se izbegle i početne teškoće stažista, pa i mladih starešina u trupi.

Prijem stažista u trupi vrlo je različit, jer ih negde dočekuju organizovano i svečano najviše starešine trupnih jedinica a negde se i ne zna da će stažisti doći, ni gde će se smestiti. U ovakvim jedinicama stažisti satima čekaju u krugu da se rasporede, ili da im se odredi prostorija u koju će se smestiti.

Dosadašnja praksa pokazuje da je većina stažista odmah po dolasku u jedinice primala dužnost bez pripreme. To je samo otežavalo prilagođavanje životu jedinice i brže osposobljavanje za određene dužnosti. U jednoj anketi stažisti izjavljuju: „Niko mi nije precizirao šta sve treba da radim”. „Nisam dobio nikakva uputstva i pomoć za rad, nego sam, kako sam znao, rešavao probleme koji su iskršli. Zato je trebalo dosta vremena da se uklopim u rad jedinice...”

Nasuprot ovome, u mnogim jedinicama ustaljena je praksa da se sa stažistima po dolasku razgovara o njihovom radu i zadacima. Razgovori su grupni ili pojedinačni. To zavisi od broja pitomaca koji istovremeno dolaze na stažiranje u jedinice i ustanove. Prema oceni stažista ovakvi razgovori veoma su korisni. Posebno treba istaći psihički efekat te forme rada i njenu korisnost za brže uklapanje stažista u novu sredinu. Stažisti koji su stažirali u ovim jedinicama veoma su zadovoljni i kroz sprovedenu anketu izjavljuju da im je najviše pomogao prijem posle dolaska u novu sredinu. „Komande i starešine su me lepo primili, pokazali mi realno stanje jedinice i u mnogim prilikama ukazivali pomoć”. „Moram na prvo mesto istaći prihvata mog užeg kolektiva...”, izjavljuje drugi pitomac.

Sve nam ovo jasno ukazuje koliko je značajan prijem pitomaca i slušalaca. Dolazak stažista, makar i na kraće vreme, ne bi smeo proći nezapaženo i mimo postupka koji je bar Pravilom službe regulisan. Starešine jedinica moraju imati u vidu da su stažisti buduće starešine koje se po završetku škole raspoređuju u trupu i što ih bolje kroz stažiranje pripreme, biće bolje starešine. Rešavanje pitanja oko smeštaja, ishrane i drugih problema ne treba da predstavlja teret za jedinice, to je njihova obaveza. Praksa je pokazala da organi-

zovan, drugarski i srdačan prijem podstiče stažiste na požrtvovan i inicijativan rad u jedinici koju oni smatraju kao svoju, a sebe kao stalnog člana novog kolektiva.

Trupne starešine ne bi smele shvatiti stažiranje pitomaca i slušalaca kao smenu i predah u radu. Za starešine jedinica stažiranje je obaveza više, jer moraju pomoći mladim i neiskusnim pritomcima da realizuju nastavni plan i program kao i da reše druga pitanja iz života i rada jedinica. Njihova je dužnost da prihvate stažiste i pomognu im u izvršavanju zadataka, da razviju kod njih odgovornost za uspeh jedinice i stvore im uslove za samostalan i individualan rad. Njihov je zadatak da angažuju stažiste samo za zadatke po programu stažiranja, a ne za pomoćne poslove, da stvore potpun uvid u njihov rad i da im na kraju stažiranja daju opisne ocene sa težištem na onim pitanjima koja su sadržana u programima stažiranja. Za pitomce tehničkih akademija npr. važno je da se za vreme stažiranja obučavaju u pronalaženju karakterističnih kvarova na borbenim sredstvima (avionu, tenku, topu, kamionu, radio-stanici i dr.) koji su prozrokovani nepravilnom eksploatacijom, površnim održavanjem, zamorom materijala ili su nastali usled fabričke greške i dr. i da se analiza kvara vrši sa celom nastavnom grupom. U toku analize navode se uzroci, posledice i način otkrivanja i otklanjanja kvara. Pored toga, nastoji se da se stažisti nauče pravilnom izboru, upotrebi i rukovanju alatom, da se nauče da formiraju i održavaju radna mesta, što je veoma važno za stvaranje radnih navika.

Poželjno je da trupne starešine iznesu i opšta zapažanja o stažiranju i predloge za poboljšanje i da to dostave upravama odgovarajućih vojnih škola i akademija. Uprave vojnih škola i akademija takođe prate rad pitomaca i slušalaca za vreme stažiranja, i to poverenim obilascima i neposrednim kontaktima sa komandantima jedinica. Pored toga, praksa pokazuje da zajedno sa pitomcima i slušaocima na stažiranje treba upućivati i nastavnike taktike ili odgovarajuće starešine. Na 2—3 voda pitomaca ili na 10—15 slušalaca poslati npr. jednog nastavnika. Poželjno je slati one nastavnike koji drže predavanja dotičnim vodovima (grupama) pitomaca koji su na stažu, i one koji dugo nisu bili u trupnim jedinicama. Ovo omogućava nastavnicima bolji uvid u rad stažista, kao i pružanje methodske pomoći onima koji slabije rade, s obzirom na to da ih nastavnici dobro poznaju. Nastavnik prisustvuje zanimanjima koje izvode njegovi pitomci, a po završetku zanimanja vrši analizu, po mogućnosti sa svim pitomcima koji su na stažu u dotičnoj jedinici (puku, bataljonu). Na takve analize korisno je pozivati i starešine (komandire) jedinica (voda, čete) koji su prisustvovali izvođenju zanimanja. Nastavnik je dužan da obilazi složenije vežbe, kod kojih pitomci mogu naići na veće poteškoće i da vodi evidenciju (raspored) rada svakog pitomca na stažu. Nastavnik daje punu inicijativu stažisti i mogućnost da se sam kroz rad ubedi za što je sposoban, i pri tome samo usmerava rad stažiste.

Uloga ovih nastavnika je dvojaka: pored toga, što prate rad i ukazuju pomoć stažistima, nastavnici se i sami upoznaju sa trupnom

praksom i koordiniraju rad između uprave škole i komandi trupnih jedinica, kao i između stažista i komandi trupnih jedinica.

Na kraju pređenog programa i završenog stažiranja korisno je posebno sa slušaocima sprovesti ispite po programu za stažiranje i od svakog slušaoca i pitomca kao i nastavnika zahtevati da podnese kratak izveštaj o stažiranju i izvršenju postavljenih zadataka.

Ocene sa stažiranja uneti u spisak ostalih ocena i uzimati ih u obzir prilikom davanja konačne ocene o uspehu u toku školovanja. O rezultatima stažiranja poželjno je raspravljati na sastancima školskih saveta i nastavničkih veća, pri čemu izvući potrebne zaključke i predvideti mere za otklanjanje nedostataka i poboljšanje pripreme za iduće stažiranje.

Uprave vojnih škola i akademija zajedno sa trupnim komandama na osnovu svih ocena izveštaja i zapažanja komandi armija preduzimju odgovarajuće mere za unapređenje sistema i kvaliteta stažiranja, kao i boljeg povezivanja škole sa trupnim komandama i jedinicama.

Iz navedenih činjenica se jasno vidi da organizacija i sprovođenje stažiranja zahtevaju organizovan i planski rad, kao i maksimalno naprezanje starešina vojnih škola i trupnih komandi. Zato se blagovremeno planira: vreme, mesto i sadržaj stažiranja, uloge stažista i drugo. Posebno je važno dobro razraditi methodske napomene (uputstva) za ovu formu obuke u kojima predvideti saradnju sa komandama trupnih jedinica.

Praksa i dosadašnja iskustva nekih škola i akademija pokazuju da je veoma korisno planirati susrete (sastanke) za upoznavanje stažista sa oficirima i podoficirima jedinice, a naročito sa onim koji su pre 2—3 godine završili vojne škole. Ovo je potrebno ne samo sa vaspitne već i sa praktične strane, jer doprinosi boljem radu pitomaca za vreme stažiranja. Mlade starešine u jedinicama najbolje znaju šta im je nedostajalo pri dolasku u trupu i na šta u školi treba obratiti pažnju.

Kao forma kontakta i veze između trupnih komandi, jedinica i škola stažiranje ima svoj poseban značaj i svakako je od obostrane koristi, jer se sprovodi na duži period i uz masovno učešće pitomaca, slušalaca, nastavnika i starešina trupnih jedinica. Uslovi za razmenu mišljenja i iskustava su veoma povoljni. Nastavnim kolektivima vojnih škola pružaju se mogućnosti za sagledavanje najnovijeg razvoja uloge, dužnosti, zadataka trupnih starešina, a trupnim starešinama da sagledaju složenost zadataka nastavnih kolektiva vojnih škola koji oni imaju u osposobljavanju mladih starešina. Oni mogu da daju svoj ne tako mali doprinos što bržoj adaptaciji pitomaca na nove uslove, kao i njihovom postepenom uvođenju u odgovornije dužnosti i obaveze kako za vreme stažiranja, tako i po njihovom stizanju u trupu, u svojstvu mladih starešina. Zato je razmena mišljenja o ovom pitanju neobično korisna.

Potpukovnik
Milorad BOGDANOVIĆ